

१५. सुट्टीच्या दिवसांत

• ऐका. म्हणा. वाचा.

सुट्टीच्या दिवसांत वाटते,
खुशाल आकाशात उडावे.
इंद्रधनूच्या घसरगुंडीवर,
खाली-वर, वर-खाली व्हावे.

सुट्टीच्या दिवसांना असतो,
वास निराळा घमघमणारा.
उन्हातही अंगाला बिलगे,
माळावरचा उनाड वारा.

सुट्टीच्या दिवशी जादूने,
अद्भुत होते नेहमीचे जग.
मळक्या विटक्या वस्तूंवरती,
नवतेजाची चमके झगमग.

सुट्टीच्या दिवशी शरीरातुन,
प्रचंड शक्ती राही उसळत.
वाटे पोहू साती सागर,
गगनचुंबी ओलांडू पर्वत.

सुटे भान काळाचे सगळे,
सुट्टीमध्ये कसे काय ते-
आठवड्या-महिन्या-वर्षांचे,
कालचक्र मोडूनच पडते !

- अनंत भावे

शब्दार्थ : निराळा - वेगळा. बिलगणे - कवटाळणे, मिठी मारणे. उनाड - खोडकर. अद्भुत - आश्चर्यकारक. विटका - रंग उडालेला, रंग फिका पडलेला. प्रचंड - खूप मोठा. उसळणे - जोराने वर येणे. गगनचुंबी - आकाशाला टेकणारा असा उंच, खूपच उंच. भान - आठवण, लक्ष.

प्र. १. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

- (अ) कवितेतील मुलाला आकाशात केव्हा उडावेसे वाटते ?
 (आ) सुट्टीच्या दिवशी कोणत्या घसरगुंडीवर वर-खाली व्हावेसे वाटते ?
 (इ) सुट्टीच्या दिवसांत नेहमीचे जग कसे होते ?

प्र. २. खालील शब्दांपुढे कंसातील योग्य शब्द लिहा.

उदा., घमघमणारा - वास.

(पंख, पाणी, पक्षी, वारा)

- (अ) खळखळणारे - (इ) किलबिलणारे -
 (आ) फडफडणारे - (ई) घोंघावणारे -

प्र. ३. खालील अर्थाच्या कवितेतील ओळी लिहा.

- (अ) उन्हात माळावर फिरताना खोडकर वारा अंगाला स्पर्श करून जातो.
 (आ) समुद्रातून पोहून जावे, उंच उंच पर्वत चढून जावे.
 (इ) सुट्टीच्या दिवसांत वेळ कसा गेला हे लक्षात न येणे.

प्र. ४. चालू वर्षाचे कॅलेंडर घ्या. शाळा सुरू झाली त्या दिवसापासून दिवाळीच्या आधीपर्यंत किती सुट्ट्या आहेत ते शोधा. प्रत्येक सुट्टीचे कारण पाहा. खालील तक्ता वहीत आखून पूर्ण करा.

महिना	साप्ताहिक सुट्टी	राष्ट्रीय सणाची सुट्टी	धार्मिक कारणासाठी सुट्टी (उदा., रमजान ईद, पोळा...)
जून	रविवार		
जुलै	रविवार		
ऑगस्ट		१५ ऑगस्ट	
.....			
एकूण दिवस			

- (अ) कॅलेंडर पाहताना सुट्टी पटकन कशामुळे कळते ?
 (आ) रविवारशिवाय येणाऱ्या सुट्ट्यांमध्ये राष्ट्रीय सणांच्या सुट्ट्या जास्त आहेत, की धार्मिक कारणांच्या सुट्ट्या ? किती जास्त आहेत ?
 (इ) शाळा सुरू झाल्यापासून दिवाळीची सुट्टी लागेपर्यंतच्या एकूण सुट्ट्यांचा आकडा लिहा.

प्र. ५. उन्हाळ्याच्या सुट्टीत तुम्हांला ज्या गोष्टी कराव्याशा वाटतात, पण मोठी माणसे करू देत नाहीत अशा गोष्टींची यादी करा.

- प्र. ६. उन्हाळ्याच्या सुट्टीत मोठी माणसे तुम्हांला करायला सांगतात, पण तुम्हांला करावीशी वाटत नाहीत, अशा कामांची यादी करा.
- प्र. ७. सारखी अक्षरे एकमेकांना जोडून येणारे जोडाक्षरयुक्त शब्द लिहा. जसे - 'सुट्टी.'
- प्र. ८. इंद्रधनूच्या घसरगुंडीवर खेळतानाचे चित्र काढा व रंगवा.
- प्र. ९. खाली दिलेल्या फळांचा, पदार्थांचा वास घ्या व खा. त्या वासांतील व चवीतील वेगळेपण समजून घ्या. केळी, आंबा, गाभुळलेली चिंच, आवळा, भाजलेले शेंगदाणे, भजी, पिकलेला फणस, बोरें.
- प्र.१०. योगेश, रहीम, संध्या, रोहन, अपर्णा, दीना या मुलांना सुट्टी आवडत नाही. सुट्टी असली, की योगेशला घरून बाबांना दुकानात डबा पोहोचवावा लागतो; म्हणून त्याला सुट्टी आवडत नाही. इतर मुलांना सुट्टी का आवडत नसेल, याचा विचार करा आणि प्रत्येक मुलाच्या नावडीचे तुम्हांला वाटणारे कारण लिहा.

आम्ही आमचे अनुभव लिहितो

• वाचा. समजून घ्या.

मुलांनो, तुम्ही अनेक चांगल्या गोष्टी करता. घडलेल्या घटना, प्रसंग तुम्ही मित्रांना, घरी सांगता, पण तुम्ही लिहून ठेवता का ? नाही ना ! काही मुले लिहून ठेवतात. तुम्हांलाही लिहिता येतील. लिहिण्याचा प्रयत्न करा. तुमच्याच वयातील मुलीने लिहिलेला अनुभव शेजारी दिला आहे, तो वाचा.

तुम्हांला आलेले असे अनुभव तुमच्या वहीत लिहा.

रविवारचा दिवस होता. मी दुकानात गेले होते. तेवढ्यात मला दुकानात नानाआजोबा दिसले. हातात पिशवी घेऊन काहीतरी घेत होते. नानाआजोबा एकटे कधी बाहेर पडत नसत. त्यांना पाहून मला आश्चर्य वाटले. मी दुकानाकडे जाऊ लागले.

तेवढ्यात नानाआजोबा दुकानाच्या पायरीवरून उतरत असताना धोतरात पाय अडकून जोरात पडले. मी पळतच त्यांच्याकडे धावले. दुकानदार व दुकानात सामान घेण्यासाठी आलेल्या माणसांनी त्यांना उठवले, पण नानाआजोबांना काही बोलता येईना. मी मोठ्याने 'नानाआजोबा', 'नानाआजोबा' म्हणत तिथे पोहोचले. दुकानदारकाका लगेच म्हणाले, "बाळ, तू घरी जा अन् कोणालातरी बोलवून आण." त्यांना वाटले, 'माझेच आजोबा आहेत ते.' मी म्हणाले, "हो काका, मी घरी जाते, पण तोपर्यंत तुम्ही त्यांना जवळच्या दवाखान्यात न्या."

मी माझ्या आईला व नानाआजोबांच्या घरी जाऊन काकूंना हे सारे सांगितले. त्या दोघींना घेऊन मी दुकानाजवळ आले. तोपर्यंत लोकांनी नानाआजोबांना दवाखान्यात नेल्याचे समजले. आम्ही दवाखान्यात गेलो. डॉक्टरांनी आजोबांवर औषधोपचार केले. नानाआजोबांना थोडे बरे वाटत होते. काकूंनी त्या सर्वांचे आभार मानले. शिक्षा करून आम्ही नानाआजोबांना घरी घेऊन आलो.

काकू म्हणाल्या, "तुझ्यामुळेच आजोबांना औषधोपचार वेळेत मिळाले." सगळ्यांनी माझे कौतुक केले.

— पाणिनी पाटील, बीड.